

În cazul conflictelor directe, dinamica poate fi influențată de factori precum: caracterele diferite ale celor implicați în conflict, prezența sau absența altor elevi, presupuși adversari, intervenția unui adult. În acest tip de situație, gestionarea incorectă a conflictului va conduce la deteriorarea relațiilor interpersonale și la scăderea stimei de sine a celor implicați.

În cazul conflictelor indirecte, dinamica acestora poate fi influențată de relația de putere între elevi, de rolul pe care aceștia îl au în cadrul grupului (lider, respins). În asemenea situații, e necesar ca managerii clasei de elevi să identifice și să le ofere acestora instrumentele necesare pentru a-și gestiona emoțiile și pentru a-și rezolva neînțelegerile într-un mod prietenos și eficient.

Sinteza celor expuse mai sus, confirmă faptul că dinamica situațiilor de conflicte interpersonale în spațiul școlar, poate și trebuie să contureze un aspect pozitiv în gestionarea și managementul conflictelor interpersonale la elevi.

Bibliografie

1. GOLEMAN, D. Inteligența socială. București: Curtea Veche, 2007. 285 p. ISBN 9738120675
2. MILCU, M. Psihologia relațiilor interpersonale. Competiție și conflict. Polirom, 2005. 232 p. ISBN 973-46-0075-3
3. NECULAU, A., STOICA-CONSTANTIN, A. Psihosociologia rezolvării conflictului. Iași: Polirom, 1988. 288 p. ISBN 973-683-110-8
4. PATRAȘCU, D. Managementul conflictului în sistemul educațional. Chișinău: Tipografia „Reclama”, 2017. 468 p. ISBN 978-9975-58-109-7
5. PÂNIȘOARĂ, I. O. Comunicarea eficientă. Iași: Editura Polirom, 2008. 422 p. ISBN 978-973-46-0979-6
6. SĂLĂVĂSTRU, D. Psihologia educației. Iași: Polirom, 2004. 286 p. ISBN 973-681-553-6
7. STOICA-CONSTANTIN, A. Conflictul interpersonal: prevenire, rezolvare și diminuarea efectelor. Iași: Polirom, 2004. 304 p. ISBN 973-681-784-9

CZU: 373.2

FORMAREA SĂNĂTĂȚII PSIHOFIZICE LA PREȘCOLARI ÎN VIZIUNEA CADRELOR DIDACTICE

Sandu Mihaela
UPSC „Ion Creangă”
(România)

ORCID: 0000-0002-1212-4735

Adnotare

Formarea sănătății psihofizice în educația timpurie constituie un fundament solid al personalității viitorului adult. Personalitatea preșcolarului prinde contur și se realizează echilibrul între trăsăturile de personalitate proprii și cele ale celorlalți educabili. De aceea mediul educațional alături de mediul familial își va pune amprenta asupra copilului. Implicarea cadrelor didactice din învățământul preșcolar are un rol primordial în formarea sănătății psihofizice a copiilor și organizarea unui spațiu educațional propriu normelor de igienă și menținere a sănătății. Rezultatele chestionarului adresat cadrelor didactice reflectă viziunea acestora asupra formării sănătății psihofizice

în Educația Timpurie și atestă lacune majore în privința aspectelor metodologice, diferențierii și conceptului de sănătate psihofizică.

Cuvinte-cheie: sănătatea psihofizică, mediul educațional, igienă, chestionar, cadre didactice.

Annotation

The formation of psychophysical health in early education constitutes a solid foundation of the personality of the future adult. The preschooler's personality takes shape and the balance between his own personality traits and those of other learners is achieved. That is why the educational environment together with the family environment will leave its mark on the child. The involvement of preschool teachers has a primary role in the formation of children's psychophysical health and the organization of an educational space specific to hygiene and health maintenance norms. The results of the questionnaire addressed to teaching staff reflect their vision on the formation of psychophysical health in Early Childhood Education. The results of the questionnaire addressed to teaching staff reflect their vision on the formation of psychophysical health in Early Childhood Education and attest to major gaps regarding, methodological aspects, differentiation and the concept of psychophysical health.

Keywords: psychophysical health, educational environment, hygiene, questionnaire, teaching staff.

O componentă indispensabilă a culturii personalității umane este sănătatea psihică și fizică. Această valoare generală, de importanță fundamentală pentru existența umană, asigură conținutul oricărei activități educaționale orientate spre dobândirea și îmbunătățirea permanentă „a stării de echilibru și de funcționare a organismului în ansamblul calităților sale psihice, fiziologice, anatomice” [1, p. 320]. Ca valoare pedagogică fundamentală, sănătatea constituie o resursă importantă a educației psihofizice, în calitate de conținut general al educației. Este situată pe aceeași axă a valorilor fundamentale care determină pedagogic conținuturile generale ale educației (binele moral/educația morală, adevărul științific/educația intelectuală etc.) [2, pp. 150-151].

În acest context evidențiem, educația preșcolară nu se reduce la pregătirea intelectuală, ci reprezintă mai cu seamă educația simțurilor, a comportării civilizate, a stăpânirii de sine, a voinței, a creativității și autonomiei personale, a atitudinii pozitive față de semenii și mediul ambiant. După cum susține E. Voiculescu [3, p. 15], eforturile de reînnoire a educației preșcolare pun accentul pe aspectul formativ educativ al procesului de influențare a dezvoltării personalității copilului și pe utilizarea unor strategii didactice adecvate vârstei și caracteristicilor personale ale fiecăruia.

Formarea sănătății psihofizice în educația timpurie constituie un fundament solid al personalității viitorului adult. Procesul dat este unul complex și are efecte de lungă durată asupra modului în care copilul va percepe întregul proces instructiv-educativ. În timp, personalitatea preșcolarului prinde contur și se realizează echilibrul între trăsăturile de personalitate proprii și cele ale celorlalți educabili. De menționat, eficiența formării sănătății psihofizice la copii este în dependență de competențele cadrelor didactice în acest context. Astfel, acestea din urmă ne-au orientat spre elucidarea viziunilor cadrelor didactice în ceea ce privește sănătatea psihofizică și aspectele metodologice de formare ale ei. Pentru a soluționa acest obiectiv am aplicat un chestionar elaborat de noi. În studiu au participat 74 cadre didactice din grădinițele din România. În rezultatul procesării chestionarelor am constatat că 63,05% din respondenți sunt din mediul urban și 36,5% din mediul rural. Considerăm că implicarea mai mică a cadrelor din mediul rural este determinată de managementul grupelor preponderent combinate/mixte.

Reprezentarea genului masculin în cadrul sondajului este nulă și se identifică cu mentalitatea în societatea noastră că un copil la vârste mici este educat de mamă și nu este o meserie în care un bărbat poate să exceleze. Prin parteneriatele grădiniță-familie desfășurate la grupă am observat cât de eficienți sunt bărbații în comunicarea cu copiii de vârstă mică în

privința organizării jocurilor, sprijinirii copiilor în formarea și consolidarea comportamentelor pozitive vizavi de sănătatea psihofizică.

În privința gradului didactic obținut în concordanță cu gradul de implicare în formarea profesională și cu experiența profesională implicit, reprezentarea este în proporție de 55,6 % de cadre didactice care au obținut gradul didactic I. În schimb, reprezentarea debutanților și a gradelor didactice cu definitivat reprezintă 29,7% și avem în felul acesta o imagine a echilibrării răspunsurilor dar și satisfacția faptului că la începutul carierei cadrele didactice sunt interesate de cercetările în domeniu și aleg să facă parte din evoluția abordărilor în educația timpurie.

Vârsta respondenților este în proporții apropiate și majoritare intervalul 30-40 de ani cu 29,7% și 40-50 de ani cu 36,5%, 50-60 de ani – 16. Reprezentarea de 60-65 de ani constituie 4 %. Se observă faptul că în proporție foarte mare cadrele didactice sunt în vârstă chiar și atunci când vorbim despre debutanți.

Sucesiunea întrebărilor ulterioare a ținut de viziunea cadrelor didactice nemijlocit asupra problemei abordate.

O primă caracteristică a sondajului este dificultatea implicării cadrelor didactice în aceste cercetări ca reacție a neîncrederii în privința utilității unor studii teoretice în opoziție cumva cu practica. Prezentarea conceptului de „sănătate psihofizică” de către cadrele didactice participante se prezintă în același mod echilibrat. Întrebarea cu răspuns deschis are rolul aici de a reflecta pregătirea cadrului didactic prin limbajul și corectitudinea mesajului transmis! Dacă 3,6% nu au răspuns la întrebare, 53,57% au exprimat o asociere între sănătatea fizică și sănătatea psihică; ceilalți respondenți au dovedit o pregătire pedagogică solidă și au avut în vedere pregătirea emoțională a copiilor dar și aspectul de echilibru între componentele fizică, psihică și socială.

În consolidarea cunoștințelor dobândite în activitățile pe domenii experiențiale, sunt de multe ori folosite activitățile de opțional. La acest nivel de vârstă formarea sănătății psihofizice este primordială. Se pun bazele unor comportamente care odată asimilate vor asigura menținerea stării de sănătate pe termen lung. Răspunsul la întrebarea „Aveți un opțional la grupă cu teme de formare a sănătății psihofizice?” este reprezentat de un răspuns negativ în proporție de 87,8%. Întrebarea astfel formulată cuprinde educația emoțiilor, elemente de igienă personală și școlară, care în afară de gestionarea corectă a situațiilor în care copiii e bine să păstreze curățenia corpului lor se pot face referire la teme privind programul zilei.

Întrebarea următoare completează imaginea implicării cadrelor didactice în formarea sănătății psihofizice prin prioritizarea abordării laturii fizice în proporție de 54,1%, laturii psihice revenind un procent de 17,6 %, iar laturii sociale 28,4%. Este indiscutabil un factor de menținere a sănătății - mișcarea la această vârstă dar cel puțin din definiția dată de respondenți se intenționează realizarea unui echilibru între cele trei aspecte. Acest rezultat privind axarea pe latura fizică este continuat cu răspunsurile la următoarea întrebare: „Ce metode aplicați frecvent în cadrul acestor activități?” ca întrebare cu răspuns deschis, la care 79,7% a făcut referire la exercițiul fizic. Următoarele două metode care au un procent peste medie este jocul de rol cu 71,6% și jocul didactic cu 55,4%. Prin prezența în procent semnificativ a jocului de rol și a jocului didactic iată că echilibrul tinde să fie realizat pentru acoperirea a cât mai multor aspecte ale sănătății psihofizice.

De remarcat, curriculum scoate în evidență relația biunivocă conținut-metodă și pune un accent deosebit pe rolul educatoarei în procesul de activizare a funcțiilor mintale constructive și creative ale copiilor, pe realizarea unei „dialectici pedagogice” în care copiii și educatoarea se află într-o interacțiune și acomodare reciprocă, subtilă și continuă. Cadrul didactic joacă rolul de resursă, care facilitează preșcolarului accesul la informații, diagnostichează dificultățile educabilului, lucrează individual și în grupuri mici, respectând ritmul propriu fiecărui copil. În acest sens, structura Curriculumului Educației Timpurii este un factor decisiv în maniera de abordare a formării sănătății psihofizice de un cadru didactic debutant, cu o bază teoretică medie și nu numai.

Paralelismul realizat între Curriculum Educației Timpurii din Republica Moldova și România, cuprinzând și fișele de progres ale preșcolarilor este un preambul al concluziilor pe care le vom face în urma Chestionarului adresat cadrelor didactice din Educația Timpurie.

În privința Curriculumului Educației Timpurii ca sursă a informațiilor privind finalitățile concretizate în comportamente, cadrele didactice au răspuns „Nu” în proporție de 55,4 %. Activitățile pentru „Formarea sănătății psihofizice” sunt încadrate în *Activități de Dezvoltare Personală* pentru 59,5%, în *Activități Liber Alese* pentru 13,5% și doar 27% dintre activități sunt incluse în *Activități din Domenii Experiențiale*. Dacă până aici răspunsurile sunt grupate destul de clar, următorul răspuns solicitat se referă la învățarea diferențiată dacă este utilizată și care este criteriul de diferențiere. La această întrebare un răspuns negativ a fost vizat de 43,3% cadre didactice care lucrează la grădinițe din mediul rural, la grupe combinate. Pentru criteriul ales am realizat o scară graduală pornind de la răspunsuri care nu conțin mesaje referitoare la diferențiere (Aprofundez cu copiii din mediile defavorizate 1,9%; Am copii cu intoleranță la gluten 1,9% și altele 7,6%), urmând cu răspunsul „Uneori” - 3,7% dar fără a preciza un criteriu de diferențiere. Ceilalți respondenți au precizat o paletă de criterii – vârsta 7,6%, vârsta și nivelul de dezvoltare - 9,4%, vârsta și particularitățile copiilor 7,6%, interese și particularități 1,9%, învățarea unei teme în mod integral, pluridisciplinar - 1,9% și culminează cu „profilurile de inteligență” - 1,9%.

Aceste căutări ale unor răspunsuri care să redea un criteriu de diferențiere par mai degrabă o încercare de exprimare a unei realități destul de puțin confortabilă. Chiar dacă se vorbește mult despre diferențiere și este recunoscut faptul că ar eficientiza procesul de formare a sănătății psihofizice de 79,7% din respondenți, se poate concluziona că subiectul nu este cunoscut suficient și diferențierea este realizată sporadic. 75,7% din participanți au apreciat ca fiind la fel de eficientă și învățarea individualizată.

Metodele interactive sunt folosite de 1-2 ori/săptămână de 27% respondenți; de 3-5 ori pe săptămână - 54,1% și 18,9% - de mai multe ori pe săptămână. Prin urmare, la nivel preșcolar există preocupare pentru obișnuința copiilor de a se grupa și a îndeplini sarcinile date, de a colabora în îndeplinirea unui obiectiv.

Majoritatea respondenților au afirmat că se axează mai mult pe latura fizică a sănătății psihofizice, că folosesc mult în acest sens ca metodă exercițiul fizic dar la întrebarea „Spațiul grupei este prevăzut cu un colț dedicat exercițiilor fizice?” răspunsul este „nu” pentru un procent de 74,3%; 13,5% au răspuns afirmativ, iar 12,2% - grădinița are sală de sport.

În privința unei alimentații sănătoase sunt exprimate dificultăți de la lipsa materialelor didactice 16,36%, o comunicare defectuoasă cu familia 34,54% , bugetul restrâns al familiei 3,6%, până la situația în care nu există astfel de probleme 16,36%. Rezultatele scot în evidență

într-o proporție destul de mare neconcordanțe între teoria și activitățile sporadice de la grădiniță și obiceiurile alimentare care sunt promovate în mediul familial. Se simte tot mai acut lipsa unor cursuri parentale care să sublinieze importanța mediului familial și a deciziilor luate în acest interval de vârstă a copilului.

În strânsă legătură cu întrebarea anterioară, cadrele didactice scot în evidență importanța pe care o are parteneriatul grădiniță-familie în formarea sănătății psihofizice cu răspuns afirmativ gradual maxim 75,7% și niciun răspuns negativ. Activitățile comune cu părinții în cadrul parteneriatului cu familia oferă posibilitatea de a realiza un transfer de cunoștințe într-un mod plăcut dar și foarte eficient. Se observă o deschidere majoră din partea cadrelor didactice în evaluarea dificultăților în cadrul acestui parteneriat și la întrebarea referitoare la formarea unor comportamente de menținere a sănătății preșcolariilor în familie, răspunsurile sunt afirmative în proporție de 62,2% și negative pentru 37,8% - un procent care arată încă odată că acest parteneriat este important dar ar trebui găsite modalități noi de comunicare și de colaborare eficientă pentru formarea sănătății psihofizice.

Preșcolarii au independență în privința spălării pe mâini - 97,3%, a folosirii toaletei 91,9% și a servirii mesei 83,8%, ca răspuns la întrebarea următoare. Concluzia este îmbucurătoare privind preocuparea celor două medii educative în promovarea aspectelor igienice. Și păstrarea ordinii în spațiul educațional are un rol important în formarea sănătății psihofizice. Răspunsurile reflectă o realitate care atestă dificultatea de a motiva preșcolarii în acest sens. 73% fac ordine doar când li se solicită acest lucru, 18,9% se eschivează frecvent, 5,4% încep să se joace și doar 28,4% strâng jucării din proprie inițiativă, se vede că au fost învățați în familie să ajute la ordonarea jucăriilor.

Dificultățile întâmpinate în realizarea activităților de educație pentru sănătate sunt exprimate astfel: lipsa materialelor didactice 26,31%, absența implicării părinților 10,52%, lipsa unor specialiști 3,5 %, agitația copiilor 3,5%, lipsa unui spațiu adecvat 3,5% negarea prezenței unor dificultăți - 24, 56%.

Întrebați despre existența cursurilor de formare profesională care să ajute cadrele didactice în demersul de formare a sănătății preșcolariilor răspunsurile afirmative de 38,59% și negative - 61,40%. Acest procent, coroborat cu informațiile destul de lacunare din Curriculum și implicarea redusă a părinților în demersurile cadrelor didactice de a forma sănătatea psihofizică formează un tablou complet al situației în care se află educatorii la nivel preșcolar.

Sugestiile privitoare la temele unor cursuri de formare profesională pe teme de sănătate sunt ca o explozie de cerințe care dezvăluie preocuparea constantă a cadrelor didactice pentru construcția unui mod personal de a relaționa constructiv cu preșcolarii, utilizarea unor metode active și lacunele pe care sunt gata să le acopere. Alimentația sănătoasă 26,31%, promovarea conceptului de sănătate în învățământul preșcolar, metode și tehnici concrete utilizate în acest tip de activități au fost propunerile cadrelor didactice pentru formarea profesională

Prin urmare, acest studiu a scos în evidență necesitatea unei viziuni unitare asupra conceptului de sănătate psihofizică care să ofere posibilitatea formării de comportamente sanogene la acest nivel de vârstă. Diferențierea și individualizarea sunt trepte indispensabile spre copilul văzut ca identitate unică, de aceea aspectele metodologice ar trebui mai des dezbătute și oferite exemple de bune practici.

Bibliografie

1. HUBERT, R. *Traite de pedagogie generale*. Paris: Presses Universitaires de France, 1965. 857 p.
2. CRISTEA, S. *Fundamentele științelor*. Chișinău- București: Grupul Editorial Litera - Litera Internațional, 2003. 240 p. ISBN 973-7916-52-2.
3. VOICULESCU, E. *Pedagogie preșcolară*. București: Editura Aramis, 2001. 142 p. ISBN 973-8473-55-7.

CZU: 373.2.025

ACTIVITATEA EXPERENȚIALĂ DE CERCETARE LA BAZA FORMĂRII ABILITĂȚILOR DE CERCETARE LA COPII DE VÂRSTĂ PREȘCOLARĂ

Stoica (Boltașu) Georgiana
UPSC „Ion Creangă”
(România)

ORCID: 0000-0002-9791-353X

Adnotare

În acest articol sunt descrise aspecte ale activității de cercetare la copii de 5-6 ani în contextul educației pentru mediu. Inițial a fost identificat instrumentarul de diagnostic și criteriile de evaluare a abilităților de cercetare la preșcolari (capacitatea de a vedea problema, de a pune întrebări, de a prezenta ipoteze, definirea conceptelor, clasificarea obiectelor/fenomenelor, observarea și compararea, efectuarea experimentelor, concluzionare și argumentare). A fost elaborat un algoritm metodologic al activităților experiențiale. Ca rezultat al aplicării s-a constatat îmbunătățire performanțelor copiilor lotului experimental, fapt vizat rezultatele cantitative și calitative la reprezentanții grupului experimental.

Cuvinte-cheie: copii, abilități, cercetare, activitate experiențială.

Annotation

This article describes aspects of research activities for 5-6 year olds in the context of environmental education. Initially, the diagnostic tools and assessment criteria for research skills in preschoolers were identified (the ability to identify a problem, ask questions, present hypotheses, define concepts, classify objects/phenomena, observe and compare, perform experiments, conclude and reasoning). A methodological algorithm for experiential activities was developed. As a result of its implementation, improvements in the performance of the children in the experimental group were observed, both in terms of quantitative and qualitative outcomes.

Keywords: children, skills, research, experiential activity.

Societatea contemporană are nevoie tot mai mult de personalități active, capabile de o activitate cognitivă de autorealizare, prin manifestarea unor competențe de cercetare și creativitate în soluționarea unor probleme de viață importante, precum și ecologice. Iar bazele unei asemenea personalități este necesar să fie puse de la cele mai timpurii etape ale dezvoltării ontogenetice umane, fapt vizat de mai mulți cercetători [8].

Această problemă este una dintre cele mai mari provocări la care trebuie să participăm cu toții pentru a avea grijă de natură și de mediul în care trăim. Conform directivelor Uniunii Europene *educația pentru mediu* trebuie să înceapă odată cu perioada copilăriei timpurii. P. Samuelsson arată aspectele pozitive ce reies în urma predării educației pentru mediu la vârsta preșcolară, bagajul informațional, atitudinile și comportamentele ecologice [5, pp. 103-118].